

๑๒. พระพุทธรูปนาคปรกปางมารวิชัย

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น เลขทะเบียน ๑๗/๒๒๙/๒๕๒๐

ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖ (ประมาณ ๑,๐๐๐ - ๑,๑๐๐ ปีมาแล้ว)

นายควรร ช่วยชัย และคณะชุดได้ที่เนินดินกลางทุ่งนา บ้านเชียงหวาง ตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๐ นายอำเภอเพ็ญเดินทางไปสอบสวนและยึดมาเก็บไว้ที่อำเภอ ต่อมาวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๐ นาง วัลภา ขวัญยืน เดินทางไปรับจากศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

สัมฤทธิ์ หน้าตักกว้าง ๗.๙ เซนติเมตร สูง ๑๘.๑ เซนติเมตร

พระพุทธรูปนาคปรกแสดงปางมารวิชัย (ภุมิสมุทฺธา) โดยวางพระหัตถ์ขวาบริเวณพระขงฆ์ในลักษณะสัมผัสแผ่นดิน พระหัตถ์ซ้ายวางหงายอยู่บนพระเพลา แตกต่างจากพระพุทธรูปนาคปรกที่ปกติแสดงปางสมาธิ ประทับขัดสมาธิราบบนฐานประดับสิงห์คู่ (สิงหสนะ) อันเป็นแบบแผนความนิยมของอินเดีย พระเศียรค่อนข้างใหญ่เมื่อเทียบสัดส่วนกับพระวรกาย พระพักตร์รูปสี่เหลี่ยม พระนลาฏกว้าง พระขนงเป็นสันโค้งรูปปีกกา ใบพระกรณยาว พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์หนา แนวพระโอษฐ์โค้งขึ้น แสดงอาการยิ้มที่มุมโอษฐ์ ขมวดพระเกศาใหญ่ พระอุษณีษะรูปกรวย ทรงจีวรห่มเฉียงเรียบไม่มีริ้วบางแนวพระวรกาย บริเวณชั้นพระองค์ปรากฏขอบสงเป็นแนวเส้นชัดเจน ปรกด้วยพังพานนาค ๗ เศียร เศียรนาคทำแยกจากกันไม่ติดต่อเนื่องเป็นวงโค้งแบบศิลปะทวารวดีทั่วไป แสดงลักษณะแบบพื้นเมือง

12. Naga-enthroned Buddha Statue in Subduing Mara Posture

Khon Kaen National Museum, registration number 17/229/2520

Dvaravati Art, 10th – 11th century CE (1,000 - 1,100 years ago)

Mr. Kuan Chuaychai and his team found a statue on a mound in the middle of a field at Chiang Wang Village, Chiang Wang Sub-district, Phen District, Udon Thani province on 26 June, 1977. A sheriff visited the site to investigate and brought the statue back to a district office. Mrs. Wallapa Kwanyuen received the statue from the provincial education officer on 1 July, 1977.

Bronze, lap width 7.9 cm, height 18.1 cm.

A Naga-enthroned Buddha image (Phra Nak Prok) in the attitude of subduing Mara (Bhumisparsha mudra) places his right hand on the shin with the fingers pointing downwards in the earth-touching position. The left hand with palm up rests on the lap. This statue is different from other Naga Buddha images, normally in the attitude of mediation. The Buddha is in a seated posture with loosely crossed-legs on a base decorated with two lions, a popular sculptural stereotype of India. His head is quite large in proportion to the body. Facial features include a square face, a broad forehead, curved and connected eyebrows, elongated earlobes, down-cast eyes, a big nose, a thick mouth curving upward with slight smiling expression, large hair curls, and a conical protuberance. The Buddha image wears the fine diaphanous robe clinging to the body in the open mode, leaving the right shoulder uncovered. The waist area has a prominent line of the inner garment edge. The Buddha's head is covered with a seven-headed Naga. Each prong of a Naga head is made separately from each other, not in a continual arched form like that of Dvaravati art. The sculpture represents Thai local art.